

Zdzisław Włodarczyk

---

40. rocznica śmierci ks. Henryka Wendta

Rocznik Wieluński 9, 205-207

2009

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach
dozwolonego użytku.

Zdzisław Włodarczyk

Ks. Henryk Wendt

40. ROCZNICA ŚMIERCI KS. HENRYKA WENDTA

W 2010 r. mija 40. rocznica śmierci Henryka Wendta, proboszcza parafii ewangelicko-augsburskiej w Wieluniu. Jeden z uczestników uroczystości pogrzebowych Andrzej Wantuła – Biskup Kościoła Ewangelicko-Augsburskiego w Polsce wspominał: *W niedzielę, dnia 15 lutego br. zmarł w Wieluniu śp. ks. Henryk Wendt w 84. roku życia. Pojechałem na pogrzeb (...). Była to manifestacja sympatii dla Zmarłego i ducha ekumenicznego: w pogrzebie wzięło udział pół miasta oraz 9 księży rzymskokatolickich, w tym jeden pralat. Nad grobem przemawiał ów pralat oraz miejscowy katolicki proboszcz, oczywiście oprócz naszych księży. Ja przemawiałem w kościele¹.*

Henryk Wendt był potomkiem niemieckiej rodziny pastorskiej. Jego dziadek Georg, urodzony w Osnabrück, przybył do Królestwa Polskiego w pocz. XIX w., by prowadzić działalność misyjną wśród Żydów, ojciec Fryderyk był pastorem w Łomży, Rawie i Nowosolnej².

---

¹ Cyt. za *Był wśród nas... W 25 rocznicę śmierci ks. bpa Andrzeja Wantuły*, redakcja Barbara Żyszkowska, Ustroń 2001, s. 35.

² E. Kneifel, *Die Pastoren der Evangelisch-Augsburgischen Kirche in Polen*, Eging [1970], s. 180. Georg Wendt nie opanował w stopniu dostatecznym języka polskiego. W czasie, gdy pełnił obowiązki proboszcza w Zduńskiej Woli, wierni z okolic Burzenina zdecydowali się, pomimo odległości, na przynależność do parafii wieluńskiej, gdyż tamtejszy proboszcz – ks. G. Sachs posługiwał się biegle zarówno językiem polskim, jak i niemieckim, szerzej Z. Włodarczyk, *Ewangelicy w Wolnicy Grabowskiej i Wólce Będkowskiej*, „Na sieradzkich szlakach” 2007, nr 1, s. 25–28.

Urodził się 7 maja 1886 r. w Nowosolnej nieopodal Łodzi. Wykształcenie teologiczne zdobywał na uniwersytetach we Wrocławiu i Dorpacie. Do Wielunia, w którym powierzono mu obowiązki proboszcza miejscowej parafii ewangelicko-augsburskiej, przybył w 1919 r. Dwa lata później ożenił się z Alicją Kawecką. Z tego związku miał troje dzieci: Marię, Jana i Elżbietę. W okresie międzywojennym dał się poznać jako gorący patriota, co udowodnił swoją niezłomną postawą podczas okupacji³. W myśl zaleceń władz okupacyjnych należało zabronić używania języka polskiego, zarówno w kościołach katolickich, jak i ewangelickich. Do pracy duszpasterskiej w kościołach na okupowanych terenach proponowano skierować duchownych, którzy oprócz opieki nad wiernymi mieli prowadzić działalność germanizacyjną⁴.

Proboszcza Wendta aresztowano już na początku wojny⁵. Wcześniej, zachęcany przez hitlerowców, nie przyjął niemieckiej listy narodowościowej, co w jego przypadku było szczególnie niebezpieczne. Po usunięciu ks. Wendta opiekę nad wieluńskimi protestantami sprawował pastor Schmidt. Z czasem w kościele należącym do parafii ewangelickiej władze rozpoczęły prace adaptacyjne mające na celu przekształcenie go w kino⁶. Groźne skutki mogły pociągnąć za sobą oskarżenia kierowane pod adresem ks. Wendta przez pastora Woldemara Schildberga. W okresie międzywojennym na terenie powiatu kępińskiego był on zaangażowany w działalność skierowaną przeciwko państwu polskiemu. Po zajęciu Kępna przez Niemców między 3 a 15 IX pełnił funkcję tymczasowego burmistrza w tym mieście. W piśmie skierowanym do konsystorza w Poznaniu, prosząc o pozwolenie prowadzenia nauki przed konfirmacją na terenie parafii wieluńskiej, przypominał, że w „polskich czasach” pastor Wendt zarzucał mu germanizowanie dzieci⁷.

Niezwłocznie po wyzwoleniu ks. Wendt powrócił do Wielunia, by na nowo podjąć pracę wśród wiernych. Przez wiele lat pobytu w tym mieście potrafił zdobyć zaufanie i sympatię jego mieszkańców. Nie dziwi więc fakt, że 31 sierpnia 2009 r. z okazji uroczystości upamiętniających 70-tą rocznicę wybuchu II woj-

³ T. Olejnik, *Leksykon Miasta Wielunia*, Wieluń 1998, s. 210–211.

⁴ *Program narodowościowy Rassenpolitischen-Amtu z 1939 roku na ziemiach polskich*, „Biuletyn Głównej Komisji Badania Zbrodni Hitlerowskich w Polsce” 1948, t. 4, s. 147–148.

⁵ T. Olejnik, *Przebieg i skutki hitlerowskiej akcji przeciw kierowniczym warstwom polskiego społeczeństwa na ziemi wieluńskiej w latach 1939–1940*, „Rocznik Wieluński” 2003, t. 3, s. 35–36.

⁶ Tenże, *Hitlerowska polityka walki z kulturą polską na obszarze powiatu wieluńskiego w latach 1939–1945*, „Rocznik Muzeów i Ochrony Zabytków Ziemi Polski Środkowej” 1973, s. 59–60.

⁷ Archiwum Państwowe w Poznaniu, Konsystorz ewangelicki, sygn. 5697. Pismo pastora Schildberga do konsystorza, Kępno 13 X 1940. O działalności W. Schildberga: J. Kurzawa, S. Nawrocki, *Dzieje Kępna*, Warszawa–Poznań 1978, s. 138.

---

ny światowej Rada Powiatu Wieluńskiego odznaczyła Go pośmiertnie Medalem Honorowym „Zasłużony dla Ziemi Wieluńskiej”. Zaszczytne wyróżnienie odebrali z rąk starosty Andrzeja Stępnia obecny proboszcz administrator parafii ks. Cezary Jordan i przewodnicząca Rady Parafialnej Małgorzata Janusiak.